

**„ RAZMISLITE JOŠ
JEDNOM ”-
POVODOM SVETSKOG DANA
BORBE PROTIV ZAPALJENJA
JETRE**

Priredila: dr Nora Lazar Šarnjai

H E P A T I T I S

“ RAZMISLITE JOŠ JEDNOM ”

- Svetski dan borbe protiv hepatitisa, bolesti jetre, obeležava se 28. jula, ove godine pod sloganom „Razmislite još jednom”s ciljem da se podstakne preventiva, omogući edukacija i bolje razumevanje virusnog hepatitisa kao problema svetskog zdravstva.
- SZO upozorava da je hronična infekcija virusom hepatitisa najčešći uzročnik primarnog raka jetre, koji je treći najsmrtonosniji maligni tumor na svetu.

“ RAZMISLITE JOŠ JEDNOM ”

- ◉ **Hepatitis je upala jetre** koja dovodi do oštećenja ili uništenja njenih ćelija (hepatocita), javlja se u akutnom i hroničnom obliku, a u nekim slučajevima akutni hepatitis prelazi u hronično stanje. **Virusni hepatitisi su A, B, C, D, E, F i G, od kojih B, C i D spadaju u hronične** (kada virus ostaje aktivan duže od šest meseci). Hepatitis može biti uzrokovan i sledećim virusima: parvovirus B19, rubela (uzrok rubeole), herpes, Epstein-Barrovim virus, parotitis i još nekim.

“ RAZMISLITE JOŠ JEDNOM ”

- ◉ **Hepatitis A se prenosi** fekalno-oralnim putem. Pijaća voda može biti zaražena fekalnim materijama koje sadrže HAV u lošim uslovima sanitacije (ukrštanje vodovodne i kanalizacione mreže). Kontaminirana voda za piće i hrana koja se priprema pomoću nje (termički neobrađena hrana, salate i voće) predstavljaju poseban rizik.
- ◉ Sa druge strane - virus hepatitisa A može preživeti mesecima u svežoj i slanoj vodi, pa se u svetu često registruju epidemije hepatitisa A prenete putem termički neobrađenih školjki ili drugih morskih plodova. Dok se hrane - školjke filtriraju velike količine vode i koncentrišu hepatitis A virus iz kontaminiranih voda. Konzumiranjem sirovih ili nedovoljno kuvanih školjki povećava se mogućnost infekcije.
- ◉ Do infekcije može doći i putem kontaminirane vode tokom plivanja ili bavljenjem drugim sportovima na vodi.

“ RAZMISLITE JOŠ JEDNOM ”

- ◉ **Hepatitis B se prenosi krvnim i seksualnim putem, kao i preko telesnih tečnosti. Kod hepatitisa C glavni put prenosa je krvni put. Postoji opasnost od dobijanja ove bolesti pri tetovaži i pirsingu, tretmanima kod pedikira i manikira, hirurškim i stomatološkim intervencijama ako se obavljaju nesterilisanim ili nedovoljno sterilisanim instrumentima, kao i prilikom korišćenja sredstava za ličnu higijenu osobe obolele od hepatitisa B ili C. Opasnosti su izloženi i korisnici psihoaktivnih supstanci, zdravstveni radnici, osobe koje stupaju u rizične seksualne odnose bez zaštite, zatvorenici, kao i oni koji žive sa obolelim od hroničnog B hepatitisa.**
- ◉ **Premda putevi prenošenja su isti kao i kod HIV-a, uzročnika SIDE, s tim što je HBV 50-100 puta zarazniji od HIV-a!**

“ RAZMISLITE JOŠ JEDNOM ”

- ⦿ **Hepatitis D** se ne može širiti bez prisutnosti virusa hepatitisa B.
- ⦿ **Hepatitis E** je vrlo sličan hepatitisu A.

“ RAZMISLITE JOŠ JEDNOM ”

- **Simptomi hepatitisa** mogu da budu vrlo slabi ili da ih uopšte nema, a najčešći su: **žutica, anoreksija (slab apetit), bol u stomaku (abdomenu), povišena telesna temperatura, uvećanje jetre, slabost**. Često se otkrije tek u **poodmakloj fazi dekompenzovane ciroze ili tumora jetre** i zbog toga se ova bolest naziva "tihi ubica".

“ RAZMISLITE JOŠ JEDNOM ”

- ⊙ **Terapija** za HBV i HCV je u našoj zemlji dostupna, a za osiguranike RFZO-a besplatna.
- ⊙ **Prevenција** za hepatitis A i B postoji u vidu seruma i vakcine. Za hepatitis C i E ne postoje ni serum ni vakcina.

“ RAZMISLITE JOŠ JEDNOM ”

- ◉ **Opšte mere u prevenciji Hepatitisa A** :edukacija o značaju sprovođenja opšte i lične higijene i obezbeđivanje higijenski ispravne vode i propisnog odlaganja otpadnih materija.
- ◉ **Pasivna imunizacija protiv Hepatitisa A** se sprovodi davanjem specifičnog imunoglobulina (seruma) neposredno nakon zaražavanja obezbeđuje kratkotrajnu zaštitu u trajanju od tri do pet meseci, pa se praktično i ne koristi u cilju specifične prevencije oboljenja.
- ◉ **Aktivna imunizacija(vakcinacija) protiv Hepatitisa A**:u Srbiji su registrovane dve hepatitis A vakcine poreklom od dva proizvođača. Vakcinacija se sprovodi kod osoba starijih od godinu dana davanjem dve doze vakcine sa razmakom od 6 do 18 meseci. Postoji i kombinovana vakcina protiv hepatitisa A i hepatitisa B koja se daje u tri doze

“ RAZMISLITE JOŠ JEDNOM ”

- **U Srbiji vakcinacija protiv hepatitisa B sprovodi se kod dece u prvoj godini života po šemi:** na rođenju (u porodilištu), sa mesec dana i sa 6 meseci života. Izuzetak čine deca majki zaraženih hepatitis B virusom (tzv. HBsAg pozitivne majke) koja se vakcinišu sa 4 doze vakcine (šema 0, 1, 2 i 12 mesec) uz primenu seruma (hepatitis B imunoglobulina) na rođenju radi dodatne zaštite.

Za decu rođenu nakon uvođenja hepatitis B vakcine u Kalendar vakcinacije – vakcinacija protiv hepatitisa B se sprovodi u 12. godini života davanjem 3 doze vakcine.

- **VAKINACIJA GRUPA U RIZIKU PROTIV HEPATITISA B**

Grupe u povišenom riziku su:

1. Osobe u profesionalnom riziku od izlaganja hepatitisu B:9
  - Zdravstveni i laboratorijski radnici
  - Stomatolozi
  - Policija i zatvorsko osoblje
  - Vatrogasci
  - Radnici hitne medicinske pomoći
  - Radnici zaposleni u komunalnim preduzećima (kanalizacija, otpad)
2. Pacijenti na hemodijalizi
3. Muškarci koji stupaju u seksualne odnose sa muškarcima
4. Heteroseksualci sa rizičnijim seksualnim ponašanjem
5. Intravenski korisnici droga
6. Putnici u međunarodnom saobraćaju

“ RAZMISLITE JOŠ JEDNOM ”

- Pored imunizacije, mere prevencije HBV infekcije su i: obavezno testiranje svih dobrovoljnih davalaca krvi, tkiva i organa, zatim trudnica u poslednjem tromesečju trudnoće, kao i pacijenata pre započinjanja i jednom godišnje tokom hemodijalize na nosilaštvo HBsAg, nošenje rukavica i ostale zaštitne opreme prilikom rada sa potencijalno infektivnim materijalom u zdravstvenim, kozmetičkim i drugim službama, redovna kontrola sterilizacije opreme za višekratnu upotrebu, odnosno primena jednokratnog/sterilnog pribora za invazivne procedure kad god je to moguće, edukacija i sprovođenje programa smanjenja štete među intravenskim korisnicima droga, upotreba kondoma pri svakom seksualnom odnosu sa nepoznatim ili rizičnim partnerom i upotreba isključivo sopstvenog pribora za ličnu higijenu.